

KOKEILUOHJELMA

Kokeilun nimi: Laajennetun työssäoppimisen kokeilut

Koulutuskokeilussa mukana olevat koulutusalat:

yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnonala, tekniikan ja liikenteen ala, sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, kulttuuriala, luonnontieteiden ala, luonnonvara- ja ympäristöala sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Vuoden 2009 ja 2010 hakukierrosten aikana tulee lisää koulutusaloja

1. HALLINNOLLISET TIEDOT

1.1 KOKEILUJEN TOTEUTTAJAT

Koulutuksen järjestäjät, joille on myönnetty valtionavustusta vuosille 2008 -09 laajennetun työssäoppimisen kokeiluja varten:

- 1) Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia
- 2) Hyvinkään kaupunki
- 3) Kainuun maakunta -kuntayhtymä
- 4) Kalajokilaakson koulutuskuntayhtymä
- 5) Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä
- 6) Pirkanmaan koulutus konserni-kuntayhtymä (PIRKO)
- 7) Rauman kaupunki
- 8) Rovaniemen koulutuskuntayhtymä/Lapin ammattiopisto
- 9) Samkommunen för yrkesutbildning i Östra Nyland
- 10) Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Koulutuskeskus Sedu
- 11) Suomenselän koulutuskuntayhtymä
- 12) Svenska Österbottens Förbund för utbildning och kultur, Svenska yrkesinstitutet
- 13) Työtehoseura ry
- 14) Turun Ammattiopistosäätiö
- 15) Turun kaupunki

Valtion avustusten hakemista varten järjestetään keväällä 2009 sekä 2010 uudet avoimet haut, joten jatkossa kokeiluissa on lisää koulutuksenjärjestäjiä.

1.2 KOKEILUJEN OHJAUS

Opetusministeriö ja Opetushallitus vastaavat kokeilujen strategisesta ohjauksesta. Lisäksi opetusministeriö nimeää keväällä 2009 yhteistyöryhmän, joka osallistuu myös kokeilujen strategiseen ohjaukseen.

Kokeilun yhteyshenkilö Opetushallituksessa on:

Yli-insinööri Lauri Kurvonen

lauri.kurvonen@oph.fi

puh. 040 348 7790

2. PERUSTELUT KOKEILUN TARPEELLISUUDELLE

Valtioneuvoston hyväksymän koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2007-2012 ja Vanhasen II hallitusohjelman mukaan koulutuksen ja työelämän välisiä yhteyksiä parannetaan sekä työllistymistä ja työllisyyttä edistetään ja kehitetään vahvistamalla työpaikalla tapahtuvaa opiskelua:

- kehittämällä edelleen työssäoppimista
- kehittämällä ammattiosaamisen näyttöjä
- laajentamalla työpaikalla tapahtuvaa opiskelua nykyisestä.

3. KOKEILUN TAVOITE

Kokeiluhankkeen tavoitteena on edistää työssäoppimisen laajempaa ja monipuolisempaa hyödyntämistä ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoiden ammattitaitojen kehittämisessä ottaen huomioon heidän yksilölliset tarpeet ja suunnitelmat. Tavoitteena on siis lisätä ja monipuolistaa yksilöllisiä mahdollisuuksia työelämälähtöiseen ja käytännönläheiseen ammatilliseen opiskeluun, edistää ammatilliseen koulutukseen hakeutumista, työelämän edellyttämän ammattitaidon saavuttamista, edesauttaa ammatillisten perustutkintojen suorittamista sekä tukea siirtymistä ammatillisesta koulutuksesta työelämään.

Laajennetun työssäoppimisen kokeilujen keskeisiä sisällöllisiä toteutustavoitteita ovat:

- käytäntöorientaation lisääminen opetuksessa
- koulutuksen ja työn vuorottelun lisääminen opetuksessa
- yksilöllisten oppimispolkujen tukeminen

- työnantajien kannustaminen ja tukeminen laajennettuun työssäoppimistoimintaan
- opettajien tukeminen työssäoppimistoiminnassa
- uusien opetussuunnitelman perusteiden käyttöönoton tukeminen
- työssäoppimisen laatutyön kehittäminen
- tukea ammatillista koulutusta, johon on vaikea saada opiskelijoita
- tukea ammatillista koulutusta, jonka opetusta on vaikea toteuttaa oppilaitoksessa
- kehittää työssäoppimisen tukitoimia ja ohjauspalveluita

Kokeilujen keskeisiä sisällöllisiä tavoitteita kehitetään ja tarkennetaan hankkeen edetessä kokeiluhankkeiden tulosten ja tarpeiden pohjalta sekä opetusministeriön, Opetushallituksen ja yhteistyöryhmän toimesta.

4. KOKEILUN AVULLA SAAVUTETTAVAT TULOKSET

4.1 PITKÄN AIKAVÄLIN TULOKSET

Kokeilujen avulla lisätään ja kehitetään ammatillisen koulutuksen työelämäyhteyksiä ja -vastaavuutta, mikä edistää työllistymistä ammatillisesta koulutuksesta, nostaa ammatillisen koulutuksen läpäisyastetta ja vähentää keskeyttämisiä ammatillisessa koulutuksessa.

4.2 LYHYEN AIKAVÄLIN TULOKSET

Kokeilut tuottavat uusia testattuja toimintamalleja ja -tapoja laajamittaisen työssäoppimisen toteuttamiseen.

5. TIEDOTTAMINEN JA TIEDONKERUU

5.1. TIEDOTTAMISEN JA TIEDONKERUUN TAVOITTEET, SISÄLTÖ JA KOHDERYHMÄT

Tiedottamisen tavoitteena on tukea rakentavan ja tiiviin vuorovaikutuksen syntymistä laajennetun työssäoppimisen hankkeiden toteuttajaorganisaatioiden sekä muiden yhteistyöorganisaatioiden välillä. Tiedottamisen avulla pyritään tukemaan hankkeiden toimijoiden keskinäistä vuorovaikutusta, kokemusten vaihtoa sekä tulosten ja hyvien käytänteiden siirrettävyyttä kokeiluorganisaatioiden välillä.

Tiedottamisen tavoitteena on lisätä laajennetun työssäoppimisen hankkeiden näkyvyyttä, tunnettavuutta ja avoimuutta. Tavoitteena on vahvistaa olemassa olevia yhteistyösuhteita

ja -verkostoja sekä edistää opettajien, opiskelijoiden työelämän edustajien ja muiden yhteistyötahojen välistä tiedonvaihtoa. Tavoitteena on myös lisätä hankkeen ulkopuolisten oppilaitosten ja muiden asiasta kiinnostuneiden tahojen tietoisuutta meneillään olevista hankkeista ja niiden tuloksista ja hyvistä käytänteistä.

Tiedonkeruu toteutetaan hankkeiden raportoinnin tarpeiden pohjalta, ulkoista ja sisäistä levittämistä ajatellen. Tiedottaminen ja tiedonkeruu kattaa laajennetun työssäoppimisen hankkeiden kaikki vaiheet ja toteutetaan jatkuvan tiedottamisen periaatteen mukaisesti. Tiedottamisessa keskitytään hankkeen tavoitteiden mukaisesti kertomaan laajennetun työssäoppimisen kokeilujen keskeisten sisällöllisten toteutustavoitteiden toteutumisista.

5.1.1. SISÄINEN TIEDOTTAMINEN

Sisäisen tiedottamisen kohderyhmiä ovat hankkeiden toimijat (hankkeiden käytännön työskentelystä vastaavat työntekijät), hankeorganisaatiot, hankkeiden valtakunnalliset koordinaattorit, ohjausryhmä ja OPH.

Sisäisen tiedottamisen tarkoituksena on varmistaa tehokas tiedonkulku, jotta kaikki laajennetun työssäoppimisen hankkeiden operatiivisessa ja hallinnollisessa toteuttamisessa mukana olevat henkilöt ovat tietoisia, mitä hankkeissa kulloinkin tapahtuu. Tiedottamisen tavoitteena on osaltaan varmistaa, että hanke etenee projektisuunnitelman mukaisesti ja saavuttaa sille asetettuja tavoitteita. Sisäinen tiedotus mahdollistaa hankkeissa kehitettyjen hyvien käytänteiden levittämisen ja käyttöön oton myös muissa laajennetun työssäoppimisen kokeiluhankkeissa jo ennen kuin hankkeiden rahoituskausi päättyy.

5.1.2. ULKOINEN TIEDOTTAMINEN

Ulkoisen tiedottamisen tavoitteena on varmistaa projektin tulosten näkyvyys. Ulkoisen tiedostuksen kohderyhmiä ovat: koulutusorganisaatiot, yhteistyöyritykset, opiskelijat, valtakunnalliset toimijat kuten eri alueilla toimivat koulutuksen kehittäjäorganisaatiot, hankesuunnittelijat ja toteuttajat.

Laajennetun työssäoppimisen hankkeista, niiden eri vaiheista ja tuloksista tiedotetaan kohderyhmän tarpeiden mukaisessa laajuudessa ja sopivin välinein. Projektissa kehitettävät uudet palvelu- ja toimintamallit toteutetaan ja otetaan käyttöön käytännön työntekijöiden ja hankeryhmien toimesta. Uusista käytänteistä ja niiden tuomista mahdollisuuksista tiedotetaan laajasti, jotta viestintä tavoittaa mahdollisimman monet kehitettävien mallien ja hyvien käytänteiden potentiaaliset hyötyjät. Tavoitteena on rakentava, eri osapuolia hyödyttävä tietojen ja kokemusten vaihto sekä hyvien käytäntöjen levittäminen.

5.2. TIEDOTTAMISEN JA TIEDONKERUUN VÄLINEET, KEINOT JA KÄYTÄNTEET

Hankkeista kerätään sekä määrällistä että laadullista tietoa kohdassa 7. kuvattujen sisältöalueiden mukaisesti.

Hankkeiden sisäisessä ja ulkoisessa tiedottamisessa ja tiedonkeruussa hyödynnetään sosiaalisen median mahdollisuuksia. Hankkeiden yhteisen työskentelyn tueksi otetaan, oppilaitosten sisäisten oppimisolustojen sijaan, käyttöön wikispaces ja ning sivustot (2/2009). Sivustoille kerätään tietoa koordinaattoreiden ohjeiden mukaisesti, siten, että kustakin hankkeesta saadaan laaja-alaisesti myös muita hankkeita ja ulkoisia kohderyhmiä hyödyntävä tietoa. Sivuilla julkaistaan hankkeiden tiivistetyt tavoitteet (3/2009), yhteenvedot tuloksista ja hyvistä käytännöistä sekä ajankohtaiset asiat ja tapahtumat. Lisäksi sivuilla julkaistaan hankkeiden yhteystiedot (2/2009).

Hankkeiden valtakunnalliset koordinaattorit laativat yhdenmukaisen tiedotussuunnitelma-
taulukon hankkeille (3/2009). Taulukkoon kerätään hankkeittain tiedottamisen kannalta keskeiset tiedot; mitä tiedotetaan (asia), kenelle tiedotetaan (kohderyhmä), miten tiedotetaan (menettelytapa), milloin tiedotetaan (aikataulu) ja kuka tiedottamisesta vastaa (vastuuhenkilö). Kunkin hankkeen tiedotussuunnitelma julkaistaan hankkeiden yhteisellä wikisivustolla (4/2009). Suunnitelma tehdään kohderyhmittäin, siten että huomioidaan ainakin; opiskelijat, hankeryhmä, oppilaitosten henkilökunta, muut laajennetun työssäoppimisen kokeilussa mukana olevat oppilaitokset, hankkeiden valtakunnalliset koordinaattorit, ohjausryhmä, yhteistyöorganisaatiot / työelämäedustajat, OPH ja muu ulkoinen tiedottaminen. Valtakunnalliset koordinaattorit laativat lisäksi exeltaulukkopohjan (3/2009), jonka avulla kerätään strukturoidusti ja keskitetysti myös määrällistä tietoa hankkeista (kts. kohta 7).

Sisäisen tiedottamisen tueksi järjestetään hankkeiden edustajien välisiä tapaamisia ja seminaareja. Hankkeiden edustajilta kartoitetaan mahdolliset koulutautumistarpeet joiden pohjalta pyydetään tarjous yhteiselle koulutukselle, joka tukisi tiedonrakentelua verkkoalustalle. Sisäinen tiedonkeruu ja tiedottaminen tapahtuu lisäksi puhelimitse ja säännöllisesti lähetettävien sähköpostien avulla. Keskustellaan myös vertaisarvioinnin hyödyistä sisäisen tiedottamisen ja levittämisen keinona.

Ulkoinen tiedottaminen tapahtuu verkkoalustan lisäksi esittelemällä hankkeita alan julkaisuissa ja seminaareissa. Syksyllä 2009 järjestetään seminaari, jossa esitellään hankkeiden ensimmäisen vuoden tuloksia, arvioidaan niitä ja ideoidaan niiden jalkauttamista.

Tiedottamisen toteutusvastuu on oppilaitosten nimeämällä hankevastaavilla yhteistyössä valtakunnallisten koordinaattoreiden kanssa. Laajennetun työssäoppimisen kokeiluhankkeiden ulkoisessa tiedottamisessa, kuten esitteissä, ilmoituksissa ja tapahtumissa, tulee mainita rahoittajataho. Tämä tehdään esimerkiksi logoja käyttämällä.

Ohjausryhmälle ja rahoittajalle olennaista tietoa viestitään raporttien ja ohjausryhmän kokousten avulla. Lähtökohtana hankkeen tiedottamiselle on projektin sisäisen tiedonkulun toimiminen ja sitä kautta ajantasaisen informaation levittäminen sidosryhmille ja toimijoille. Tiedottamisesta laaditaan vuosittainen tiedotuskalenteri, joka julkaistaan hankkeiden yhteisillä wikisivuilla.

6. KOKEILUN RAHOITUS

Laajennetun työssäoppimisen kokeiluja rahoitetaan valtionavustuksilla kolmena perättäisenä vuotena (2008, 2009 ja 2010). Opetusministeriö asettaa hankkeelle osoitetun määrärahan Opetushallituksen käytettäväksi. Opetushallitus järjestää ja hoitaa valtionavustuksiin liittyvän tiedotuksen, hakujärjestelyt sekä tekee valtionavustuspäätökset.

Koulutuksen järjestäjät toteuttavat laajennetun työssäoppimisen kokeilut myönnetyn valtion avustuksen sekä mahdollisen omarahoitusosuuden turvin. Koulutuksenjärjestäjäkohtaisissa projektisuunnitelmissa tulee olla rahoitussuunnitelmat (tulo- ja menoarvio). Koulutuksenjärjestäjät ovat velvollisia raportoimaan Opetushallitukselle avustusten käytöstä väli- ja loppuraporteissaan.

7. KOKEILUJEN TOTEUTUS, SEURANTA- JA RAPORTOINTI

Koulutuksen järjestäjä toteuttaa kokeiluhankettaan Opetushallituksen hyväksymän projektisuunnitelman mukaisesti. Opetushallitus seuraa ja valvoo, että toteutettavien projektien suunnitelmat ovat hankkeen kokonaistavoitteiden mukaisia (tämän asiantekijän 3. kohta). Hankkeessa kerätään koordinaattoreiden toimesta koulutuksen järjestäjiltä tietoa kokeilujen puitteissa toteutettujen työssäoppimisjaksojen toteutumisesta, toimivuudesta, oppimistuloksista ja kustannusvaikutuksista.

Koulutuksen järjestäjien tulee kerätä palautetietoa työelämältä, opiskelijoilta ja opettajilta sekä arvioida laajennetun työssäoppimisen toimivuutta, vaikuttavuutta ja tavoitteiden toteutumista. Seurannassa käytetään hyväksi koulutuksen järjestäjien käytössä olevia seuranta- ja palautejärjestelmiä.

Kokeilujen toteutuksessa kerätään tietoa mm. seuraavista tavoitteista ja niiden toteutumisesta:

- Käytäntöorientaation lisääntyminen opetuksessa
- Koulutuksen ja työn vuorottelu opetuksessa
- Yksilöllisten oppimispolkujen toteutuminen
- Työnantajien osallistuminen ja tukeminen
- Opettajien tukeminen työssäoppimistoiminnassa
- Uusien opetussuunnitelman perusteiden käyttöönotto
- Työssäoppimisen laatutyön kehittäminen
- Alueellinen ja alakohtainen kattavuus
- tuki ja merkitys koulutukselle, johon on vaikea saada opiskelijoita
- tuki ja merkitys koulutukselle, jonka opetusta on vaikea toteuttaa oppilaitoksessa
- työssäoppimisen tukitoimet ja ohjauspalvelut
- toiminnan vakiinnuttaminen ja levittäminen

Kokeilujen toteutuksessa kerätään määrällistä tietoa mm. seuraavista asioista:

- Laajennetun työssäoppimisen laajuus
- Eri kokeilumallien määrä
- Opiskelijamäärät kokeiluissa
- Opettajamäärät kokeiluissa
- Yhteistyötyöpaikkojen ja työnantajien määrä kokeiluissa

Kokeilujen seurannassa, ohjauksessa ja arvioinnissa painotetaan seuraavia kohtia:

- Laadullisten tavoitteiden toteutuminen
- Määrällisten tavoitteiden toteutuminen
- Kokeilujen vaikutukset työllistymiseen, läpäisyasteeseen ja keskeytyksiin

Opetushallitus voi antaa kokeilujen seurannasta ja väliraporttien sisällöstä lisäohjeita. Kokeilun edistymisestä raportoidaan pyydettyä Opetushallituksen yhteyshenkilölle ja kokeilun valtakunnalliselle yhteistyöryhmälle.

8. KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄN ANTAMAN LOPPURAPORTIN SISÄLTÖ

Koulutuksen järjestäjän loppuraportti sisältää seuraavat asiat:

1. Tiivistelmä
 - lyhyt kuvaus kokeilun tavoitteista, tuloksista ja toimenpidesuosituksista
2. Kokeilun tausta
 - paikalliset ja alueelliset koulutus- ja työelämätarpeet
3. Kokeilun tavoitteet
 - alkuperäiset tavoitteet ja kokeilun kuluessa tulleet muutokset ja lisätavoitteet
4. Kokeilukoulutuksen toteutus ja arviointi
 - käytetyt toteutusmallit
 - tulokset suoritetuista työssäoppimisjaksoista
 - kokeiluun osallistuneet opiskelijat, valmistuneet ja keskeyttäneet
 - käytetyt opettaja- ja työpaikkaohjaajaresurssit ja mahdollinen kokeiluun liittyvä opettajien ja työpaikkaohjaajien koulutus
 - opinto-ohjaus ja käytössä olleet opiskelijahuollon ja opinto-ohjauksen resurssit
 - yhteistyö työelämän kanssa koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa
 - yhteistyö muiden koulutuksen järjestäjien kanssa
 - kokeilusta tiedottaminen ja markkinointi
 - kokeilussa opiskelu- ja opetusmenetelmät erityisesti selvitettyinä niin osilta kuin ne liittyvät laajennettuun työssäoppimiseen
5. Kokeilun tulokset
 - laajennetun työssäoppimisen mallit, niiden toimivuus sekä lisäarvo
 - työllistyminen
 - läpäisyaste
 - keskeyttämisten määrä
 - opiskelija-, opettaja- ja työpaikkaohjaajamäärät
 - yhteistyö työelämän ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa
 - kustannukset
 - toiminnan vakiinnuttaminen
6. Kokeilun arviointi
 - arvio ja johtopäätökset kokeilusta sekä lisäselvitystä vaativat seikat
7. Toimenpide-esitykset
 - miten jatkossa tulisi toimia
 - resursointitarpeet
 - säädösmuutos tarpeet